

Радущинська К.В.

студентка,

Рівненський державний гуманітарний університет

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ГРАФІТІ ЯК МИСТЕЦЬКОГО ЯВИЩА В УКРАЇНІ

За останні десятиліття ХХ – на початку ХХІ ст. набуло великої популярності вуличне мистецтво стріт-арту (англ. Street art – вуличне мистецтво), одним з найяскравіших жанрів якого є графіті. Відомі ще в первісний час прийоми надряпування зображень та написів на поверхнях скель еволюціонували у безліч різноманітних шкіл, стилів та напрямів розфарбовування сучасного міського середовища.

Графіті є предметом дослідження в різних сферах науки (археології, антропології, культурології та мистецтвознавства, фольклористики, лінгвістики, соціології, психології та педагогіки) та розглядається в багатьох аспектах та під різними кутами зору (Є. В. Бажкова, І. Башкатов, А. Белкін, Ж. Бодрійяр, Дж. Бушнел, Дж. М. Гетсбі, А. Демін, В. Кашин, П. Ковальські, Д. Козловська, В. Кох, М. Лур'є, Є. Мясіна, А. Палкова, А. Скороходова, Т. Стрелкова, К. Шумов та ін.). В останні роки з'являються українські дослідження графіті (І. Є. Головаха, К. І. Станіславська, Т. Г. Єрмакова, З. В. Кайс). Суперечливим та дискусійним до цього часу залишається питання про те, чи можна вважати графіті самостійним жанром сучасного мистецтва. Метою даної статті є простеження особливостей популяризації графіті в Україні саме як мистецького явища.

В середині 1990-х рр. вже можна було побачити безліч сучасних графіті в багатьох містах України. І на сучасному етапі ми можемо спостерігати різновекторність цього феномену: більшість графіті-написів визнається актами вандалізму, однак все частіше можна зустріти приклади легального «мистецтва вулиць». Абсолютно легітимне графіті створюється на замовлення міської влади або з її дозволу з метою рекламування товарів чи послуг, пропагування політичних і соціальних ідей, прикрашання фасадів та інтер'єрів і навіть в якості об'єктів сучасного мистецтва [7].

Перший український фестиваль графіті відбувся в 1999 р. в місті Харкові під назвою «X sprays». І з того часу в Україні фестивальний рух став осередком творення легальних сучасних міських графіті.

Фестивалі стали засобами популяризації графіті як мистецького явища в Україні. С. Боева зазначає, що «в деякі роки протягом останнього десятиліття налічувалось понад десятків графіті-фестивалів, географія яких охоплює всю країну. Сьогодні в Україні існують десятки відомих у своїх колах графіті-команд і самостійних райтерів, які мають можливість показати роботи та поділитись досвідом із зарубіжними художниками як на разових акціях, приурочених до певних подій, так і на регулярних щорічних фестивальних заходах» [3, с. 183].

Дослідниця З. В. Кайс так описує один з прикладів кооперації міської громади та графіті-художників: «Українським прикладом та чи не першою офіційною участю міської влади в контролі графіті став мистецький проект під час реконструкції київського швидкісного трамваю в 2010 році – оформлення підземних переходів двох станції «Польова» та «Героїв Севастополя» в стилі

графіті. Цей проект реалізували як графітісти з академічною художньою освітою, так і вуличні художники. На станції «Польовій» в підземному переході до реконструкції 2010 року містився рельєф на військову тематику, який вже майже був непомітним через застарілість та безліч вандалських безмістовних хаотичних написів. В ході реалізації мистецького проекту по реконструкції чотири стіни площею 200 квадратних метрів були перетворені втіленою впродовж двох днів ідеєю графіті панно художників Василя Зінкевича та Мар'яни Левченко, які мають художню освіту та стоять біля витоків стріт-арт руху в Україні. Станція «Героїв Севастополя» була розписана київськими вуличними графітістами Lodek'ом, Homer'ом, Юрою Каневським та Strit-Bandit, які є організаторами та учасниками багатьох графіті-фестивалей та проектів в Україні та за кордоном. Ця акція проходила за підтримки Київської міської державної адміністрації та київської мистецької галереї «Лавра», єдиної офіційної установи, яка підпорядковується міському управлінню культури, що співпрацює з графітістами та всіляко заохочує розвиток вуличного мистецтва. Подвір'я галереї «Лавра» - це єдине місце, де графіті практики офіційно дозволені в Києві. Стіни подвір'я прикрашають яскраві та естетично привабливі малюнки, один з цих муралів був виконаний графіті-командою *Interesni Kazki*, яка є найбільш помітною в Києві, через масштабність робіт, комерційні мурали (такі наприклад, як художнє оформлення стін та стелі в торговельному центрі «Більшовик»), вирізняється власним неповторним впізнаваним стилем та персонажами, а також завжди алегоричним, тонким, казковим змістом малюнків. Оформлення цією командою, стін внутрішнього двору галереї «Лавра» стало відправним пунктом більш масштабного та довготривалого заходу графіті, міжнародного фестивалю «Київ Muralissimo» [5, с. 14].

Щодо позитивної ролі легальної графіті діяльності З. В. Кайс також зазначає: «мета фестивалю гуманна з обох боків: для графіті-артистів участь у цьому проекті – це шанс легітимувати свої твори і відкрито продемонструвати їх та себе, оскільки кожен мурал (настінний малюнок) підписується самим автором та асоціюється із ним, в той же час, для міської влади – це найбільш бюджетний спосіб облагородити застарілі та непривабливі старі будівлі та перетворити їх на унікальні авторські витвори сучасного мистецтва, а також шанс не лише частково санкціонувати графіті-творчість, а й дещо цивілізувати прояви стріт-арта шляхом легітимного створення мистецької «галереї під відкритим небом», а також трансформувати суспільну думку про стріт-арт, муралізм та графіті в цілому, зробити їхнє сприйняття об'єктивнішим» [4, с.36].

Ще один – Міжнародний соціо-культурний графіті-фестиваль «Республіка» – дебютував у 2011 році в м. Кам'янець-Подільський та досі лишається чи не єдиним некомерційним фестивалем в Україні. У 2012 та 2013 роках фестиваль «Республіка» став найкращим фестивалем року у Кам'янці-Подільському. Також він потрапив до «100 best events of Ukraine – 100 кращих подій для українського туризму» за версією конференції TRAVEL MARKETING 3D у рамках Міжнародного туристичного салону «Україна 2012». У рамках фестивалю «Республіка» в 2011, 2012, 2013 та 2014 роках, художники з різних країн світу (Україна, Польща, Іспанія, Італія, Німеччина, Білорусь, Росія) займалися розписом занедбаних та аварійних будинків у різних частинах міста. Мета фестивалю: виступити інструментом зрушення фестивальної аудиторії із стадії мистецтвоспоглядання і споживання до

мистецтвотворення, тобто перетворити гостей фестивалю та громаду міста з простих глядачів на безпосередніх учасників трансформації міста [2].

Також в 2013 р. відбувся в Запоріжжі перший обласний фестиваль графіті «Місто майбутнього» завданням якого було: популяризація культури графіті, створення платформи для регулярного проведення фестивалю графіті, залучення уваги міських органів влади до проблем субкультурного явища графіті, виявлення творчого потенціалу, а також сприяння розвитку творчих здібностей молоді.

З 2004 по 2014 р. у рамках фестивалю «Французької весни» в Києві, Донецьку, Дніпропетровську, Львові, Одесі, Харкові, Запоріжжі, Луганську і Рівному французькі майстри графіті разом із місцевими художниками створюють шедеври вуличного мистецтва. Так, у 2014 році на Андріївському узвозі презентували 15-метрове графіті «Відродження України» Олексія Кислова і француза Жюльєна Маллана» [1]. В даному графіті художники відобразили символічне зображення духу України.

24–25 червня 2015 року відбувся Четвертий Національний КерамоГРАФІТІфест в Опішному. Основна мета цього заходу – творче спілкування українських графіті-художників, спроба створення графіті високого художнього рівня, заохочення митців до використання у своїй творчості мотивів українського гончарства, їхніх образів та орнаментів.

Так, за твердженням Б.В. Новікова «бездоганність в аксіологічному вимірі як корисне здійснення блага через істину у красі»[6, с. 207] можлива в графіті, якщо всі засоби популяризації явища стануть підтримуватися не лише їх творцями але й міською владою України. Завдяки спільній роботі художників і влади графіті перейде на новий рівень свого існування. А саме: українське графіті перейде з нелегального в легальний, з деструктивного феномена в засіб естетизації вуличних стін в Україні.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що фестивалі, через які легалізується графіті, стали найбільш ефективними засобами популяризації графіті та розвитку цієї зображувальної діяльності саме як мистецького явища в Україні. На фестивалях графіті відбувається не лише демонстрація досягнень, а творча співпраця та спілкування художників з глядачами, знайомство та обмін досвідом не лише українських графітістів між собою, а також із закордонними представниками вуличного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. GRAFFITIZONE: украинское граффити и стрит-арт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://graffitizone.kiev.ua/>
2. Respublica: Про фестиваль [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://respublicafest.com/pro-festival>
3. Боева С. Ю. Основні тенденції розвитку образотворчого мистецтва в сучасній Україні / С. Ю. Боева // Сторінки історії. – 2013. – Вип. 36. – С. 176-191.
4. Кайс З. В. Залучення соціальних інститутів до графіті-дискурсу як шлях подолання вандалізму / З. В. Кайс // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2013. – № 1. – С. 32-39.
5. Кайс З. В. Графіті: естетизація vs спотворення* // Придніпровські соціально-гуманітарні читання: Матеріали Бердянської сесії II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Бердянськ, 16 травня 2013 р.): у 2-х частинах. – Д.: ТОВ «Інновація», 2013. – Ч. 1. – С. 13–16.
6. Новіков Б. В. Творчість як спосіб здійснення гуманізму: монографія / Б. В. Новіков. – К.: НТУУ «КПІ», 1998. – 310 с.

7. Станіславська К. І. Історичний шлях розвитку графіті як культурно-мистецької форми сучасного міста / К. І. Станіславська // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. праць. – Вип. XXV. – К.: Міленіум, 2010. – С. 238-245.

Яриніч О.В.

студент,

Рівненський державний гуманітарний університет

ДО ПИТАННЯ ПОШТОВИХ ПРОЕКТІВ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Незважаючи на популярність і доступність електронної мережі, яка швидкими темпами заповнила сучасне інформаційне суспільство, поштовий зв'язок і на початку ХХІ століття залишається досить масовим і дешевим видом комунікації. Однак на тлі найновіших веб-ресурсів, зручних у користуванні та у більшості випадків безкоштовних, звичайна пошта зі сталими принципами функціонування втратила власні позиції під тиском глобальної комп'ютеризації. З метою осучаснення та зростання інтересу до поштової служби, окрім надання стандартних послуг, реалізується низка громадських і культурних проектів, спрямованих на поширення кращих традицій листування та надсилання поштових карток. Для прикладу, в попередні епохи листування стало одним з найважливіших джерел для вивчення історії суспільної думки, державної, політичної, культурної історії тощо [1].

Актуальність даної теми полягає в тому, що проблема відродження справжнього паперового листування не лише в Україні, а й в сучасному світі залишається гострою та неоднозначною. Йому протистоїть зручне, швидке, миттєве віртуальне листування. Однак на відміну від електронного повідомлення, яке можна випадково видалити, написаний від руки лист є можливість зберегти для нащадків, відчутти почерк та емоції адресанта. Сучасні поштові вітчизняні проекти пропонують шляхом написання листів вирішувати актуальні проблеми сьогодення або сприяти їх подоланню.

Мета статті передбачає окреслення основних напрямів роботи українських поштових проектів «Польова Пошта Майдану» та «Поетична пошта», які популяризують цінності вітчизняної культури; аналіз результатів діяльності, досягнень, успіхів, розгляд можливих перспектив розвитку даних проектів, їх удосконалення, популяризація.

Джерельна база досліджуваної проблеми представлена інтернет-виданнями та публікаціями тому, що вищезазначені проекти виникли відносно нещодавно і поки не має ґрунтовних досліджень з даної теми.

Навколо проблеми актуальності традиції написання листів і розвитку української культури об'єдналася широка плеяда любителів поезії та паперового листування, незаних і відомих сучасних українських поетів, згуртованих пізнавальним культурним проектом «Поетична пошта», що зародився у липні 2012 року в м. Києві. Засновник та координатор проекту Поліна Городиська – автор поетичних текстів, науково-дослідних робіт і статей,